

Sayın Turgut Özal'ın Anısına

Türkiye Cumhuriyeti'nin 8.Cumhurbaşkanı Sayın Turgut Özal'ı ani bir kalp rahatsızlığı neticesi 17 Nisan 1993 günü kaybettik.

Bütün Türk Milletine ve meslektaşlarımıza başsağlığı diliyor ve Sayın Turgut Özal'ın Başbakanlığı döneminde 29 Ekim 1988 tarihinde Başbakanlık Devlet Arşiv Sitesi Cumhuriyet Arşivi'ni açış konuşmasını yayınlıyoruz.

Muhterem Arkadaşlarım, Değerli Misafirler ve Değerli Basın Mensupları,

Geçmişle bugün, bugünle yarınlar arasında köprüler kurulması, siyasi, ekonomik ve kültürel alanda yaşanan tecrübelerin gelecek kuşaklara sağlıklı bir şekilde aktarılması, bilindiği gibi çok büyük önem taşımaktadır.

Üstelik, bin yıllık ve gerçekten çok zengin bir tarihe sahip Türk Milleti açısından bakarsanız, konunun taşıdığı önem ve mânanın boyutları daha net biçimde ortaya çıkmaktadır.

Milletçe milli ve manevi değerlere olan bağlılığımızı, gelenek ve göreneklerimize gene milletçe verdiğimiz büyük önemi, tarihin belirli dönemlerinde meydana gelen zengin kültür birikimlerimizin nesilden nesile, hiçbir dejenerasyona uğramadan geçişini sağlamanın teminatı olarak görmekteyiz.

İktidara ilk geldiğimizde, Türkiye'de çeşitli sebeplerle ihmale uğramış, hiç el atılmamış, ciddi düzenlemelere muhtaç konuları gözden geçirirken, arşivciliğin bir devlet politikası olarak benimsenmesi ve konunun modern arşivcilik teknolojisine uygun bir yaklaşımla ele alınmasında çok gecikildiğini tesbit ettik.

İlk etapta Başbakanlık Teşkilat Kanununda gerekli düzenleme yapıldı. Bu görev, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne verildi. Bu düzenleme ile bundan sonraki mevzuat düzenlemeleri için gerekli hukukî zemini de hazırlamış olduk.

3230 sayılı Kanunla teşkil edilen Tanıtma Fonu'ndan Devlet Arşivleri için de tahsisat ayırdık. Bu devamlı bir tahsisattır. Ve böylece milli arşivlerimizin, hütçe imkânlarına ek bir finansman kaynağına sahip olmasını temin ettik.

Genel Başkanlık Teşkilat Kanunu ile Arşiv Uzmanı yetiştirilmesi ve

bunların istihdam imkânlarının genişletilmesi konularında yeni düzenlemeler yaptık.

Şöyleki, söz konusu kanun, sözleşmeli personel istihdamını düzenleyen 35'inci maddesiyle "Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda, kadro şartı aranmaksızın ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın yerli ve yabancı elemanlar sözleşmeli olarak çalıştırılabilir" hükmü getirilmiştir.

Başbakanlık Teşkilât Kanunu'nda yapılan değişikliğe paralel olarak, kamu kuruluşlarının elinde bulunan arşiv malzemesi ile arşivlik malzeme dışında kalan ve muhafazasına lüzum görülmeyen evrakla ilgili ayıklama ve imha işlemlerinin nasıl yapılacağı ele alınmıştır. Bu konuda hazırlanan 316 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" Yüce Meclis'in tasvibine sunulmuş, kısa bir süre önce, 28 Eylül 1988 tarihinde kanunlaşmış bulunuyor.

Diğer taraftan, kamu kuruluşları ya da şahıslar elinde bulunan arşiv malzemesi ve ileride bu hüviyeti kazanacak niteliğe sahip malzemeye, muhafazasına lüzum görülmeyen malzemenin tesbiti ve gerekli işlemlerin yapılması konularında görev ifa edecek komisyonların çalışma esaslarını düzenleyen "Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik"de Başbakanlıkça hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur.

Bütün bu çalışmalarla, arşiv hizmetlerimizle ilgili idari hukuki ve teknik mevzuat düzenlemelerini tamamlamış bulunuyoruz.

Elimizdeki arşivlik malzeme iki temel periyoda aittir. Birinci grup malzeme, Millî Mücadele yıllarına kadar uzanan dönemi kapsıyor. Bu malzeme Osmalı Arşivi adı altında toplanmıştır. İkinci grup arşivlik malzeme ise, Millî Mücadele yıllarından başlayıp, devam edegelen ve sonsuza kadar devam edecek olan Cumhuriyet dönemini kapsamaktadır. Bu kategoride yer alan malzeme de, Cumhuriyet Arşivi adı altında bir araya getirilmektedir.

Yani bir taraftan, Millî Mücadele yıllarına kadar olan döneme ait malzeme elden geçirilirken, diğer taraftan da, Millî Mücadele yıllarından günümüze kadar uzanan döneme ilişkin malzeme değerlendirilerek arşive kaldırılacaktır.

Bütün bu çalışmalar elimizde mevcut belgelerin değerlendirilmesine ilişkindir. Bugünden itibaren ise, Devlet Arşivciliği ile ilgili yeni bir dönem başlamaktadır.

Bundan böyle tarihi, hukukî, idari, askeri, ekonomik, dini, ilmi, edebi, estetik, kültürel, biyografik ve teknik herhangi önemli bir konuya ışık tutan, ayrıca ait olduğu dönemin ahlâk, örf ve adetlerini veya çeşitli sosyal

özelliklerini yansıtan malzemeler bu çatı altında arşive alınacaktır.

Bu malzeme basılı evrak, resim, plân, harita ve proje şeklinde olabileceği gibi, arşiv değeri taşıyan mühür, damga, fotoğraf, film, plak, ses ve görüntü bandları da arşivlenebilecektir.

Kültür mirasımıza ve Atatürk dönemine ışık tutan, modern Türkiye'den parıltılı çizgiler yansıtan, gelecek kuşakların, sahip olmakla gurur duyacağı, onlara tarihi ve milli birlik şuru aşılacak bir arşiv meydana getirilmesini hedef almış bulunmaktayız.

Osmanlı Arşivlerine gelince, şimdi elimizde ikinci bir proje var. Bu projenin gerçekleşmesi ile de İstanbul'da bulunan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nı, modern arşivcilik hizmetlerine uygun bir Milli Arşiv Sitesine kavuşturmuş olacağız.

Halihazırda bu hizmetler, İstanbul İl Özel İdaresi'ne ait iki bina ile Vilayet bahçesinde bulunan bir arşiv depo binasında sürdürülmektedir. Bu arada, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nın tasarrufunda bulunan 8 adet deponun onarımı yapılarak devreye sokulmuş ve ayrıca Bakanlar Kurulu kararı ile Halıcılar Medresesi'nin de arşiv deposu olarak kullanılmasına imkân sağlanmıştır.

Bütün bunlara ilâve olarak, Osmanlı Arşivinde yeterli sayı ve nitelikte arşiv uzmanı istihdamını sağlamak üzere son üç sene içerisinde yapılan imtihanlarla temin edilen 500'ün üzerinde elemanın, hizmetiçi eğitim programları ile yetiştirilmesi çalışmaları sürdürülmektedir.

Osmanlı Arşivi için yapılacak sitenin de tamamlanması ile, yıllarca ihmal edilmiş bir sorun da tümüyle halledilmiş olacaktır.

Az sonra açılışı yapılacak bu tesisin, Sayın Cumhurbaşkanımız Cumhuriyetimizin 65'nci kuruluş yıl dönümünde açılmasını arzu etmişlerdir. Tabii kendisi gelmek istiyordu. Bugün fevkalâde yoğun bir programı var. Hem merasimde, hem de akşam yorgunluğu olacak. Onun için bana telefon etti. "Kusura bakmayın gelemeyeceğim" dedi. Ama tabiiyiyse, bizden evvel de burayı kendisi ziyaret etti. O bakımdan da, bu konuya verdiği önemi biliyorum. Hem Osmanlı Arşivi konusunda, hem de bu Cumhuriyet Arşivi konusunda. Hemen şunu da ifade edeceğim, zengin kültür varlığımızı gelecek kuşaklara, sağlıklı bir şekilde aktarmamızı sağlayacak bu Devlet Arşiv Sitesi'nin hayırlı, uğurlu olmasını dilerken, gerek konuyla ilgili mevzuatın hazırlanmasında, gerekse bu güzel tesisin devletimize kazandırılmasında emeği geçen bütün herkese teşekkür ediyorum. Ve hepinize en iyi dileklerimle, saygılar sunuyorum.